

Χώρες του Κόλπου, Ιράν, Ιράκ και Υεμένη

Η ΕΕ έχει συμφωνίες συνεργασίας με το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου (περιφερειακός οργανισμός που περιλαμβάνει το Μπαχρέιν, το Κουβέιτ, το Ομάν, το Κατάρ, τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα) και με την Υεμένη, και συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με το Ιράκ. Επί του παρόντος, η ΕΕ δεν διατηρεί συμβατικές σχέσεις με το Ιράν και δεν υπάρχει αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Τεχεράνη. Οι τρέχουσες σχέσεις ΕΕ-Ιράν βασίζονται στη διατήρηση του κοινού ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης (ΚΟΣΔ, πυρηνική συμφωνία του Ιράν), που υπογράφηκε στη Βιέννη τον Ιούλιο του 2015.

Νομική βάση

- Τίτλος V (εξωτερική δράση) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·
- άρθρα 206-207 (εμπόριο) και 216-219 (διεθνείς συμφωνίες) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

A. Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου (ΣΣΚ)

Το ΣΣΚ θεσπίστηκε τον Μάιο του 1981. Σήμερα, αυτή η ομάδα κρατών —η οποία εξακολουθεί να αποτελείται από τα αρχικά μέλη, δηλ. Μπαχρέιν, Κουβέιτ, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ)— χρησιμεύει ως ο κύριος διάυλος για τις σχέσεις της ΕΕ με τις έξι χώρες. Σε πολλές περιπτώσεις η ΕΕ και το ΣΣΚ έχουν υιοθετήσει κοινές θέσεις όσον αφορά προβλήματα της Μέσης Ανατολής.

Οι πλούσιες σε πετρέλαιο χώρες του Κόλπου πραγματοποιούν σημαντικές κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές αλλαγές, παρόλο που ο ρυθμός υλοποίησης της μεταρρύθμισης είναι άνισος. Η επίδραση των αραβικών εξεγέρσεων στις μοναρχίες του Κόλπου έχει αμβλυνθεί ως αποτέλεσμα πολιτικών πρόληψης (επιχορηγήσεις και επέκταση της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα) και μέτρων καταστολής, κυρίως στο Μπαχρέιν και την ανατολική επαρχία της Σαουδικής Αραβίας. Οι χώρες του ΣΣΚ έχουν διαδραματίσει ενεργό ρόλο στο διπλωματικό γίνεσθαι της Μέσης Ανατολής, ορισμένες φορές ως αντίπαλα μέρη. Τούτο έχει συμβάλει στην τρέχουσα διπλωματική κρίση μεταξύ του Κατάρ και ορισμένων άλλων χωρών του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου, οι οποίες κατηγορούν το Κατάρ ότι υποστηρίζει τρομοκρατικές και θρησκευτικές ομάδες (συμπεριλαμβανομένης της Μουσουλμανικής Αδελφότητας), χρηματοδοτεί ομάδες που συνδέονται με το Ιράν, παραβιάζει την κυριαρχία των γειτόνων του και υποκινεί τους πολιτικούς αντιφρονούντες σε γειτονικές χώρες.

Μολονότι η ΕΕ ευελπιστεί να αναπτύξει τις πολιτικές της σχέσεις στην περιοχή, μεταξύ άλλων μέσω διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι σχέσεις ΕΕ-ΣΣΚ

προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από οικονομικούς και εμπορικούς δεσμούς. Ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των δύο πλευρών αυξάνεται σταθερά με την πάροδο των ετών και η ΕΕ καταγράφει σημαντικό εμπορικό πλεόνασμα.

Η ΕΕ και οι χώρες του ΣΣΚ υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας το 1988. Στόχος της συμφωνίας είναι να ενισχύσει τη σταθερότητα σε μια περιοχή στρατηγικής σημασίας, να διευκολύνει τις πολιτικές και οικονομικές σχέσεις, να διευρύνει την οικονομική και τεχνική συνεργασία και να εμβαθύνει τη συνεργασία στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανίας, του εμπορίου και των υπηρεσιών, της γεωργίας, της αλιείας, των επενδύσεων, της επιστήμης, της τεχνολογίας και του περιβάλλοντος. Η συμφωνία προβλέπει ετήσιες κοινές συνεδριάσεις σε επίπεδο συμβουλίων/υπουργών και κοινές επιτροπές συνεργασίας σε επίπεδο ανώτερων αξιωματούχων. Δεν προβλέπει κοινοβουλευτικό όργανο. Τον Απρίλιο του 2016, η Κοινή Επιτροπή Συνεργασίας ΕΕ-ΣΣΚ συμφώνησε να θεσπίσει έναν πιο διαρθρωμένο άτυπο διάλογο για το εμπόριο και τις επενδύσεις. Στη συνέχεια, τον Ιούλιο του 2016, έλαβε χώρα το κοινό συμβούλιο και η υπουργική συνεδρίαση ΕΕ-ΣΣΚ. Η διπλωματική κρίση που ξέσπασε τον Ιούνιο του 2017 μεταξύ του Κατάρ και των υπόλοιπων χωρών του Κόλπου δεν έχει επιτρέψει τη σύγκληση νέων συνεδριάσεων.

Η ΕΕ και το ΣΣΚ συμφώνησαν επί κοινού προγράμματος δράσης για την περίοδο 2010-2013 και κατάρτισαν έναν χάρτη πορείας για στενότερη συνεργασία σε τομείς όπως η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών, η πυρηνική ασφάλεια, η καθαρή ενέργεια, η έρευνα και ο οικονομικός διάλογος. Ωστόσο, η ανανέωση αυτού του προγράμματος καθυστέρησε, κυρίως λόγω της έλλειψης προόδου σε θέματα εμπορίου. Οι διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ξεκίνησαν το 1990, αλλά έχουν τελματώσει από το 2008, με το ζήτημα των εξαγωγικών δασμών να εξακολουθεί να αποτελεί αιτία διαφωνίας. Από την 1η Ιανουαρίου 2007, διατίθενται κονδύλια από το Μέσο Εταιρικής Σχέσης (όπως και από το προηγούμενο αυτού, το Μέσο Συνεργασίας με τις εκβιομηχανισμένες και τις λοιπές υψηλού εισοδήματος χώρες και εδάφη) για τη χρηματοδότηση μέτρων που αποσκοπούν στην εφαρμογή της συμφωνίας συνεργασίας ΕΕ-ΣΣΚ. Οι χώρες του ΣΣΚ επωφελούνται, επίσης, από το πρόγραμμα Erasmus Mundus.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Κοινοβούλιο ενέκρινε, στις 24 Μαρτίου 2011^[1], ψήφισμα για τις σχέσεις της ΕΕ με το ΣΣΚ όπου ζητεί μια στρατηγική εταιρική σχέση με το ΣΣΚ και τα κράτη μέλη του. Η θέση αυτή διατυπώθηκε εκ νέου στο ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 9ης Ιουλίου 2015 σχετικά με τα προβλήματα ασφάλειας στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική και τις προοπτικές για πολιτική σταθερότητα^[2].

Η Αντιπροσωπεία του Κοινοβουλίου για τις σχέσεις με την Αραβική Χερσόνησο πραγματοποιεί τακτικές διακοινοβουλευτικές συναντήσεις με τα γνωμοδοτικά συμβούλια της περιοχής και παρακολουθεί την εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ ΕΕ και ΣΣΚ.

Τα τελευταία χρόνια, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψηφίσματα στα οποία εκφράζει την ανησυχία του για την κατάσταση σε ορισμένες χώρες του ΣΣΚ στον τομέα των

[1] [EE C 247 E της 17.8.2012, σ. 1.](#)

[2] [EE C 265 της 11.8.2017, σ. 98.](#)

ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων της Σαουδικής Αραβίας^[3] και του Μπαχρέιν^[4], καθώς και για την επαναφορά της θανατικής ποινής στο Κουβέιτ και το Μπαχρέιν^[5]. Μετά τη δολοφονία του δημοσιογράφου Jamal Khashoggi, στο προξενείο της Σαουδικής Αραβίας στην Κωνσταντινούπολη, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα^[6] με το οποίο καταδικάζει τη δολοφονία, ζητούσε τη διεξαγωγή διεθνούς, ανεξάρτητης και αμερόληπτης έρευνας για την εξαφάνιση και την εξωδικαστική εκτέλεση του δημοσιογράφου και παρότρυνε τις αρχές της Σαουδικής Αραβίας να απελευθερώσουν αμέσως και χωρίς όρους όλους τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Κοινοβούλιο έχει ζητήσει επανειλημμένα να επιβληθεί εμπάργκο όπλων της ΕΕ κατά της Σαουδικής Αραβίας, δεδομένων των σοβαρών καταγγελιών για παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στην Υεμένη από τη Σαουδική Αραβία^[7].

Το Βραβείο Ζαχάρωφ του Κοινοβουλίου για την ελευθερία της σκέψης απονεμήθηκε το 2015 στον Σαουδάραβα μπλόγκερ Raif Badawi.

B. Υεμένη

Οι σχέσεις ΕΕ-Υεμένης βασίζονται στη συμφωνία συνεργασίας του 1997, η οποία καλύπτει τις εμπορικές συναλλαγές, την αναπτυξιακή συνεργασία, τον πολιτισμό, τις επικοινωνίες και την ενημέρωση, το περιβάλλον και τη διαχείριση των φυσικών πόρων, καθώς και τον πολιτικό διάλογο. Τον Μάρτιο του 2015, ένας διεθνής στρατιωτικός συνασπισμός υπό την ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας ξεκίνησε εκστρατεία εναντίον των ανταρτών που είχαν εκδιώξει τον εν ενεργεία πρόεδρο της χώρας. Η ΕΕ στηρίζει τη διαμεσολαβητική προσπάθεια του ΟΗΕ με στόχο την εξεύρεση πολιτικής λύσης στη σύγκρουση.

Στις 18 Φεβρουαρίου 2019, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε [συμπεράσματα σχετικά με την Υεμένη](#), επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή του για την ενότητα, την κυριαρχία, την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της Υεμένης. Η ΕΕ στηρίζει τη Συμφωνία της Στοκχόλμης, στην οποία κατέληξαν τον Δεκέμβριο του 2018 οι εκπρόσωποι των φορέων της Υεμένης, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, και την καθοδηγούμενη από τον ΟΗΕ πολιτική διαδικασία με σκοπό τον τερματισμό της σύγκρουσης και την προώθηση ενός βελτιωμένου περιφερειακού περιβάλλοντος.

Η ΕΕ ενίσχυσε τη βοήθειά της, με σκοπό την αντιμετώπιση της δραματικής κατάστασης στη χώρα, όπου πάνω από το 80 % του πληθυσμού χρειάζεται ανθρωπιστική βοήθεια. Από το 2015 και μετά, η ΕΕ έχει διαθέσει συνολικό ποσό 554 εκατ. EUR για ανθρωπιστική βοήθεια προς την Υεμένη. Το ποσό αυτό είναι επιπλέον των 318 εκατ. EUR μακροπρόθεσμης βοήθειας που έχουν παρασχεθεί μέχρι σήμερα από την ΕΕ. Η συνολική συνεισφορά της ΕΕ στην Υεμένη σε όλους τους τομείς στήριξης, από το 2015 και μετά, έχει υπερβεί το 1 δισ. EUR. Καθώς μεγαλώνει η ανησυχία σχετικά με τη έξαρση της νόσου COVID-19 στη σπαρασσόμενη από τον πόλεμο χώρα, η ΕΕ έχει επίσης χρηματοδοτήσει μέτρα έκτακτης ανάγκης με στόχο τη μείωση των επιπτώσεων της πανδημίας στην Υεμένη, συνολικού ύψους 70 εκατ. EUR (9 Σεπτεμβρίου 2020).

[3] [EE C 449 της 23.12.2020, σ. 133](#)· [EE C 76 της 9.3.2020, σ. 142](#)· και [EE C 310 της 25.8.2016, σ. 29](#).

[4] [EE C 101 της 16.3.2018, σ. 130](#)· [EE C 35 της 31.1.2018, σ. 42](#)· [EE C 265 της 11.8.2017, σ. 151](#)· και [EE C 316 της 30.8.2016, σ. 178](#).

[5] [EE C 252 της 18.7.2018, σ. 192](#).

[6] [EE C 345 της 16.10.2020, σ. 67](#).

[7] [EE C 363 της 28.10.2020, σ. 36](#)· [EE C 337 της 20.9.2018, σ. 63](#).

Η Αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Δημοκρατία της Υεμένης λειτουργεί επί του παρόντος από το Αμμάν της Ιορδανίας.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψηφίσματα για την Υεμένη στις 9 Ιουλίου 2015, στις 25 Φεβρουαρίου 2016, στις 15 Ιουνίου 2017, στις 30 Νοεμβρίου 2017 και στις 4 Οκτωβρίου 2018^[8], στα οποία εξέφρασε σοβαρή ανησυχία για την προβληματική κατάσταση σε ανθρωπιστικό επίπεδο και σε επίπεδο ασφαλείας και ζήτησε την αποτελεσματική εφαρμογή μιας εκχειρίας. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2017, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα για τις εξαγωγές όπλων^[9], στο οποίο δήλωσε ότι θεωρεί λυπηρό το γεγονός ότι η στρατιωτική τεχνολογία που εξάγεται από τα κράτη μέλη χρησιμοποιείται στις συγκρούσεις στην Υεμένη.

Η Αντιπροσωπεία του Κοινοβουλίου για τις σχέσεις με την Αραβική Χερσόνησο είναι αρμόδια για τις σχέσεις με την Υεμένη και για την παρακολούθηση της κατάστασης στη χώρα.

Γ. Ιράκ

Η ΕΕ είναι σημαντικός χορηγός βοήθειας προς το Ιράκ από τον πόλεμο του 2003 και μετά. Τον Μάιο του 2012 υπεγράφη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας (ΣΕΣΣ) μεταξύ ΕΕ και Ιράκ. Η συμφωνία παρέχει ένα πλαίσιο για τον διάλογο και τη συνεργασία σε μια σειρά τομέων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών ζητημάτων, της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, του εμπορίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της υγείας, της εκπαίδευσης και του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο της ΣΕΣΣ, το πρώτο στην ιστορία συμβούλιο συνεργασίας ΕΕ και Ιράκ συνεδρίασε τον Ιανουάριο του 2014, ενώ μια δεύτερη συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στις 18 Οκτωβρίου 2016. Για την περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να παράσχει στο Ιράκ 75 εκατ. EUR για συνεργασία στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, της εκπαίδευσης και της βιώσιμης ενέργειας.

Η ΕΕ ενέκρινε νέα [στρατηγική για το Ιράκ](#) τον Ιανουάριο του 2018. Η στρατηγική εστιάζει στη συνέχιση της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας από την ΕΕ στον ιρακινό λαό και στη διευκόλυνση της σταθεροποίησης των περιοχών που απελευθερώνονται από το Ισλαμικό Κράτος (IS), ενώ 3 εκατομμύρια εκτοπισμένοι Ιρακινοί εξακολουθούν να μην είναι σε θέση να επιστρέψουν στα σπίτια τους. Επιδιώκει επίσης να μεριμνήσει για τις προσπάθειες μεταρρύθμισης, ανασυγκρότησης και συμφιλίωσης που πρέπει να συνεχίσει το Ιράκ σε βάθος χρόνου προκειμένου να εδραιωθεί η ειρήνη και να οικοδομηθεί μια ενωμένη και δημοκρατική χώρα, στην οποία όλοι οι πολίτες θα μπορούν να ασκούν πλήρως τα δικαιώματά τους σε κλίμα μεγαλύτερης ευημερίας.

Από το 2014, η ΕΕ έχει χορηγήσει πάνω από 1 δισ. EUR στο Ιράκ, συμπεριλαμβανομένων 469 εκατ. EUR για ανθρωπιστική βοήθεια σε εκτοπισμένους Ιρακινούς και Σύριους πρόσφυγες εντός του Ιράκ. Το 2020 διατέθηκαν πρόσθετα κονδύλια με στόχο να βοηθηθεί το τοπικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.

[8] [EE C 265 της 11.8.2017, σ. 93](#)· [EE C 35 της 31.1.2018, σ. 142](#)· [EE C 331 της 18.9.2018, σ. 146](#)· [EE C 356 της 4.10.2018, σ. 104](#) και [EE C 11 της 13.1.2020, σ. 44](#).

[9] [EE C 337 της 20.9.2018, σ. 63](#).

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Τα τελευταία χρόνια, το Κοινοβούλιο έχει εγκρίνει διάφορα ψηφίσματα σχετικά με την κατάσταση στο Ιράκ^[10], μεταξύ άλλων για τις επιθέσεις του IS, για τη βία με βάση το φύλο, για τους διωγμούς των μειονοτήτων, για την κατάσταση στο βόρειο Ιράκ/στη Μοσούλη, για τους μαζικούς τάφους, για την εκπαίδευση, για την καταστροφή τόπων πολιτισμικής σημασίας από το IS και για τις εξαγωγές όπλων.

Η Αντιπροσωπεία του Κοινοβουλίου για τις σχέσεις με το Ιράκ πραγματοποιεί διακοινοβουλευτικές συναντήσεις με το ιρακινό Συμβούλιο των Αντιπροσώπων. Το Βραβείο Ζαχάρωφ του Κοινοβουλίου για το 2016 απονεμήθηκε στις Nadia Murad Basee Taha και Lamiya Aji Bashar, που επιβίωσαν της σεξουαλικής δουλείας υπό το IS στο Ιράκ και έγιναν η φωνή των γυναικών που υφίστανται την εκστρατεία σεξουαλικής βίας του IS. Υπερασπίζονται δημόσια τα δικαιώματα της κοινότητας των Γεζίντι του Ιράκ, μιας θρησκευτικής μειονότητας κατά της οποίας οι μαχητές του IS έχουν εξαπολύσει εκστρατεία γενοκτονίας.

Δ. Ιράν

Η κύρια προτεραιότητα της ΕΕ στις τρέχουσες σχέσεις της με το Ιράν είναι η διατήρηση του ΚΟΣΔ (πυρηνική συμφωνία του Ιράν), που υπογράφηκε στη Βιέννη τον Ιούλιο του 2015. Το ΚΟΣΔ αποτελεί βασική συνιστώσα του διεθνούς συστήματος για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων. Παρέχει εξουσία στον πυρηνικό ελεγκτή του ΟΗΕ, τον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ), ο οποίος διενεργεί τις αυστηρότερες επιθεωρήσεις στην ιστορία της μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων. Ο ΔΟΑΕ αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη να παρακολουθεί κατά πόσον το Ιράν εξακολουθεί να τηρεί τις υποχρεώσεις του βάσει του ΚΟΣΔ. Σε αντάλλαγμα για τις δεσμεύσεις του Ιράν, το ΚΟΣΔ επανεντάσσει το Ιράν στο παγκόσμιο σύστημα.

Η αποχώρηση των ΗΠΑ από το ΚΟΣΔ το 2018 και η υιοθέτηση μιας πολιτικής μέγιστης πίεσης έχουν οδηγήσει το Ιράν στο να περιορίσει τις δεσμεύσεις του στο πλαίσιο της συμφωνίας, η οποία θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο και αυστηρό σύστημα επιθεωρήσεων και παρακολούθησης που πρέπει να διενεργεί ο ΔΟΑΕ. Η ΕΕ, μαζί με την ομάδα Ε3 (Γερμανία, Γαλλία και Ηνωμένο Βασίλειο), τη Ρωσία και την Κίνα, εργάζονται για τη διατήρηση του ΚΟΣΔ και, ως εκ τούτου, των δεσμεύσεων του Ιράν.

Σύμφωνα με το ΚΟΣΔ, το εμπάργκο όπλων κατά του Ιράν έληξε στις 18 Οκτωβρίου 2020. Παρόλο που η ΕΕ εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με τη λήξη της ισχύος του, απέρριψε ωστόσο την απειλή των ΗΠΑ για επαναφορά όλων των κυρώσεων του ΟΗΕ («snapback»). Η ΕΕ θα διατηρήσει μέχρι το 2023 το εμπάργκο όπλων που έχει επιβάλει. Οι κυρώσεις της ΕΕ δεν σχετίζονται με το ΚΟΣΔ και συνδέονται με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εχθρικές ενέργειες κατά της ΕΕ, καθώς και με την εκτόξευση βαλλιστικών πυραύλων και πυραύλων κρουζ.

Μέχρι στιγμής, ο ιρανικός πληθυσμός δεν έχει δει τα οικονομικά οφέλη που θα μπορούσε να αποφέρει η ελάφρυνση των κυρώσεων ως αντάλλαγμα για την τήρηση του ΚΟΣΔ. Το μέσο της ΕΕ για τη διευκόλυνση του εμπορίου με το Ιράν, INSTEX,

[10] [EE C 310 της 25.8.2016, σ. 35](#)· [EE C 224 της 21.6.2016, σ. 25](#)· [EE C 234 της 28.6.2016, σ. 25](#)· [EE C 334 της 19.9.2018, σ. 69](#)· [EE C 289 της 9.8.2016, σ. 46](#)· [EE C 35 της 31.1.2018, σ. 77](#)· [EE C 316 της 30.8.2016, σ. 113](#)· [EE C 215 της 19.6.2018, σ. 194](#)· [EE C 238 της 6.7.2018, σ. 117](#)· [EE C 366 της 27.10.2017, σ. 151](#)· [EE C 346 της 21.9.2016, σ. 55](#) και [EE C 337 της 20.9.2018, σ. 63](#).

δεν κατόρθωσε να αντισταθμίσει τον σκληρό αντίκτυπο των κυρώσεων των ΗΠΑ, που επιδεινώθηκε περαιτέρω από την έξαρση της νόσου COVID-19, γεγονός που ενισχύει τους σκληροπυρηνικούς.

Η ομάδα Ε3 συνεδριάζει από τον Απρίλιο του 2021, δεδομένου ότι το Ιράν και οι ΗΠΑ αρνούνται να μιλήσουν απευθείας. Οι διαπραγματεύσεις για το ΚΟΣΔ στη Βιέννη διακόπηκαν μετά τη νίκη του Ebrahim Raisi στις προεδρικές εκλογές του Ιουνίου 2021. Τον Ιούλιο του 2021, ο ΔΟΑΕ προειδοποίησε ότι η Τεχεράνη σκόπευε να χρησιμοποιήσει ουράνιο εμπλουτισμένο σε U-235 κατά ποσοστό έως 20 % για την παραγωγή καυσίμου για τον ερευνητικό αντιδραστήρα της Τεχεράνης.

Δεδομένου ότι το Ιράν δεν είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και δεν υπάρχει διμερής συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και του Ιράν, το εμπόριο μεταξύ των δύο χωρών υπόκειται στο γενικό καθεστώς εισαγωγών της ΕΕ. Η ΕΕ είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Ιράν, αντιπροσωπεύοντας το 12,3 % των συνολικών εμπορευματικών του συναλλαγών το 2020. Πριν από το ισχύον καθεστώς κυρώσεων, η ΕΕ ήταν ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Ιράν.

Το 2020, η ΕΕ διέθεσε 20 εκατ. EUR σε ανθρωπιστική βοήθεια στο Ιράν ως μέτρο αρωγής λόγω της νόσου COVID-19. Τον Ιούλιο του 2021, η ΕΕ διέθεσε επιπλέον 15 εκατ. EUR στις πλέον ευάλωτες ομάδες του Ιράν, με αποτέλεσμα η συνολική ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ προς το Ιράν από το 2016 να υπερβαίνει τα 76 εκατ. EUR.

Στις 21 Φεβρουαρίου 2020 διεξήχθησαν βουλευτικές εκλογές για το ιρανικό κοινοβούλιο (Majlis). Οι σκληροπυρηνικοί κέρδισαν τις εκλογές και η δεινή οικονομική κατάσταση στο Ιράν σε συνδυασμό με την έλλειψη οφελών από το ΚΟΣΔ είχαν αντίκτυπο στις προεδρικές εκλογές που διεξήχθησαν στις 18 Ιουνίου 2021, τις οποίες κέρδισε ο Ebrahim Raisi, ένας συντηρητικός κληρικός και πρώην επικεφαλής του δικαστικού σώματος. Το σημερινό υπουργικό συμβούλιο, το οποίο εγκρίθηκε από το ιρανικό κοινοβούλιο στα τέλη Αυγούστου 2021, περιλαμβάνει ορισμένους υπουργούς στους οποίους έχουν επιβληθεί διεθνείς κυρώσεις.

Η ΕΕ έχει παραμείνει πλήρως προσηλωμένη στο ΚΟΣΔ και εξακολουθεί να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη σύνδεση όλων των μερών και στην ενθάρρυνσή τους να συμμορφωθούν με τη συμφωνία. Ο ΑΠ/ΥΕ διοργάνωσε συνεδρίαση τον Οκτώβριο του 2021 για να συζητηθεί με το Ιράν η επανεκκίνηση των διαπραγματεύσεων της Βιέννης.

Τον Απρίλιο του 2021, ως απάντηση στην κατηγορηματική θέση της ΕΕ σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, το Ιράν ανακοίνωσε την αναστολή όλων των συνομιλιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη συνεργασία με την ΕΕ στους τομείς της τρομοκρατίας, των ναρκωτικών και των προσφύγων. Τον Ιανουάριο του 2022, ιρανικό δικαστήριο καταδίκασε την Ιρανή υπερασπίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Narges Mohammadi σε οκταετή φυλάκιση και 70 βουρδουλιές. Τον Ιανουάριο του 2022, μετά την υπόθεση αυτή, η ΕΕ κάλεσε το Ιράν να συμμορφωθεί με το διεθνές δίκαιο.

Οι τρέχουσες διαπραγματεύσεις στη Βιέννη, με βάση την επιστροφή των ΗΠΑ στο ΚΟΣΔ και την επιστροφή του Ιράν στις δεσμεύσεις του στο πλαίσιο της πυρηνικής συμφωνίας, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη εδώ και μήνες, έχουν επιβραδυνθεί λόγω των εντάσεων με τη Δύση, και ιδίως με τις ΗΠΑ, μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία

τον Φεβρουάριο του 2022. Έως τον Σεπτέμβριο του 2022, οι διαπραγματεύσεις φαίνονταν να έχουν φτάσει σε αδιέξοδο.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εμπλακεί σε μεγάλο βαθμό στις σχέσεις με το Ιράν. Η Αντιπροσωπεία για τις σχέσεις με το Ιράν (D-IR) συστάθηκε το 2004 προκειμένου να υπάρχει άμεσος διάυλος με το Majlis. Από το 2015, η D-IR έχει διαδραματίσει καίριο ρόλο στο ΚΟΣΔ και στην προσέγγιση της ΕΕ με το Ιράν. Από το 2005 έχουν πραγματοποιηθεί επτά διακοινοβουλευτικές συνεδριάσεις, ενώ η τελευταία πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Σεπτέμβριο του 2018. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέκαθεν υποστήριζε τη δέσμευση της ΕΕ για μια διπλωματική λύση στο πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. Παρόλο που υποστηρίζει ένθερμα το ΚΟΣΔ και την πρόσφατη σχέση της ΕΕ με το Ιράν, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρακολουθεί ενεργά την κατάσταση όσον αφορά τους πολιτικούς αντιπάλους, τις θρησκευτικές μειονότητες, τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις γυναίκες και την κοινότητα των ΛΟΑΤΙ στο Ιράν. Επιπλέον, αντιτίθεται σθεναρά στη θανατική ποινή, στα βασανιστήρια, στις αυθαίρετες δίκες, στην αστυνομική βία και στην κράτηση πολιτικών αντιπάλων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκφράζει τη βαθιά λύπη του για τον θάνατο της Mahsa Amini, μιας νεαρής γυναίκας κουρδικής καταγωγής, η οποία πέθανε υπό αστυνομική κράτηση στις 16 Σεπτεμβρίου 2022, μετά τη σύλληψή της επειδή υποτίθεται ότι δεν φορούσε σωστά τη μαντίλα (χιτζάμπ) της. Εξεγέρσεις και διαμαρτυρίες ξέσπασαν σε ολόκληρη τη χώρα, με αποτέλεσμα τουλάχιστον 50 καταγεγραμμένους θανάτους και τη σύλληψη εκατοντάδων διαδηλωτών (οι διακοπές στο διαδίκτυο του Ιράν δυσχεραίνουν την επιβεβαίωση αυτών των αριθμητικών στοιχείων).

Οι σχετικές ενέργειες και τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Ιράν από το 2019:

- 17 Φεβρουαρίου 2022: [Το ψήφισμα του Κοινοβουλίου σχετικά με τη θανατική ποινή στο Ιράν](#), το οποίο επαναλαμβάνει την έντονη αντίθεση της ΕΕ στη θανατική ποινή σε κάθε περίπτωση και καλεί την κυβέρνηση του Ιράν να επιβάλει άμεσο μορατόριουμ στη χρήση της θανατικής ποινής·
- 9 Αυγούστου 2021: Εννέα βουλευτές του ΕΚ συνέταξαν ανοικτή επιστολή και την έστειλαν στον ΑΠ/ΥΕ σχετικά με την απόφαση της ΕΕ να συμμετάσχει στην τελετή ανάληψης καθηκόντων του τότε νέου Ιρανού Προέδρου Ebrahim Raisi, για να εκφράσουν την ανησυχία τους και τη λύπη τους για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης παρέστη στην τελετή·
- 8 Ιουλίου 2021: [Ψήφισμα του Κοινοβουλίου σχετικά με την κράτηση του Σουηδοϊρανού γιατρού Ahmadreza Djalali](#), με το οποίο ζητούσε από τη νέα κυβέρνηση του Ιράν να μην προχωρήσει στην επικείμενη εκτέλεσή του για εικαζόμενη κατασκοπεία·
- 17 Δεκεμβρίου 2020: [Ψήφισμα του Κοινοβουλίου σχετικά με την υπόθεση της νικήτριας του Βραβείου Ζαχάρωφ Nasrin Sotoudeh](#), δικηγόρου και ακτιβίστριας υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία φυλακίστηκε για την εκπροσώπηση γυναικών και ακτιβιστριών της αντιπολίτευσης που είχαν διωχθεί για αφαίρεση της

μαντίλας τους. Το Κοινοβούλιο είχε [εγκρίνει παρόμοιο ψήφισμα](#) στις 13 Δεκεμβρίου 2018 ζητώντας την απελευθέρωσή της·

- 19 Δεκεμβρίου 2019: [Ψήφισμα του Κοινοβουλίου σχετικά με τη βίαιη καταστολή των διαδηλώσεων στο Ιράν](#) μετά την αύξηση των τιμών των καυσίμων από τις αρχές για να αντισταθμιστούν οι επιπτώσεις των κυρώσεων των ΗΠΑ στην οικονομία. Σκοτώθηκαν άμαχοι καθώς και μέλη των δυνάμεων ασφαλείας. Το Κοινοβούλιο κάλεσε τις αρχές να απελευθερώσουν τους ακτιβιστές υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καταδίκασε τη διακοπή του διαδικτύου στο Ιράν·
- 19 Σεπτεμβρίου 2019: [Ψήφισμα του Κοινοβουλίου σχετικά με την κατάσταση των υπερασπιστών των δικαιωμάτων των γυναικών και των φυλακισμένων ατόμων που έχουν διπλή ιθαγένεια \(ΕΕ-Ιράν\)](#). Το Κοινοβούλιο είχε [εγκρίνει παρόμοιο ψήφισμα](#) σχετικά με την κατάσταση των φυλακισμένων ατόμων που έχουν διπλή ιθαγένεια (ΕΕ-Ιράν) στο Ιράν στις 31 Μαΐου 2018·
- 14 Μαρτίου 2019: [Ψήφισμα του Κοινοβουλίου σχετικά με την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων](#), δημοσιογράφων και κρατουμένων συνείδησης που είχαν συλληφθεί ή καταδικαστεί επειδή άσκησαν το δικαίωμά τους στην ελευθερία της έκφρασης και του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, όταν το ιρανικό Υπουργείο Πληροφοριών και άλλες δυνάμεις έλαβαν ιδιαίτερα σκληρά μέτρα εναντίον της κοινωνίας των πολιτών.

Jorge Soutullo / Walter Masur / Roberto Bendini
10/2022

